Aktueel aan boord bij Radio Caroline en Radio Monique

DE PIRATERIJ

De Nederlandse en Britse justitie gaan de populaire zeezender Monique, samen met Caroline en Laser 558, hard aanpakken. De populariteit van de piraten, vooral van Radio Monique is een bedreiging voor de gevestigde 'Hilversumse' orde. Meer en meer adverteerders lopen bij de STER weg en stappen naar Monique over. Nu al stemmen 1,7 miljoen mensen iedere week op de 963 kHZ of de 319 meter middengolf af. Een grote markt voor adverteerders. Hoe illegaal zijn de zeezenders? Aktueel trotseerde de woelige Noordzee en voer met een groep radiofanaten naar het piratenstation. Een bezoek aan niemandsland.

De bootreis naar de zeezender Monique. Geen slaapplaats, wel whisky.

FOTO'S: JAAP BOUMAN
TEKST: LEON ZOETEMAN

LOONT WEER

Raffles, de hond die niet wilde verdrinken, zorgt voor een beetje afleiding aan boord.

De Ross Revenge. Vanaf dit schip vinden de uitzendingen van radio Caroline en Monique plaats.

Onze reisgenoten. Allemaal piraat-fanaten. Allemaal ziek, zwak en misselijk.

Het overstappen bij waar weer is levensgevaarlijk. Toch is er wel eens iemand tussen de golven geraakt en verpletterd.

De radiostudio. Net zo professioneel als bij de legale zenders in Hilversum.

Op weg naar het Belgische Oostende klinkt uit de autoradio het programma 'Joost mag het weten' ons vertrouwd in de oren. Joost den Draaier alias Willem van Kooten, de legende is teruggekeerd. En zoals het hoort, bij een piraat, een zeezender zoals vroeger Veronica, Caroline en Noordzee. Joost draait bij Radio Monique, mogelijk een wat ongelukkig gekozen naam, maar het succes is er niet minder op. De piraat, in december '84 met uitzenden begonnen, is zowel bij publiek als bij de adverteerders ingeslagen als een bom.
Onlangs peilde het onderzoeksbureau Interview uit Amsterdam de luisterdichtheid van Radio Monique. De cijfers deden Hilversum op de grondvesten trillen. Ruim een half miljoen luisteraars stemmen gemiddeld zo'n tien minuten af op Radio Monique; per week heeft het station 1.7 miljoen vaste luisteraars.
Zelfs Veronica lijkt geschrokken van dit succes en het feit dat daarnaast ook nog eens 'good old' Joost bij deze concurrent op de radio klinkt, doet de omroep zwijgen als het graf.
De piraat is ondergebracht op het schip van Radio Caroline, de Ross Revenge, dat sinds jaar en dag eigendom is van een Ierse zakenman. Het schip ligt voor de monding van de Thames, buiten de vaarroutes en de territoriale wateren, zodat de wet niet kan ingrijpen. In de buurt van de Ross Revenge ligt trouwens nog een piraat voor anker: Radio Laser.
Leendert Vingerling (29) is onze man in Oostende. Hij verzorgt sinds 1983 voor fans en belangstellenden bootreizen naar de illegale zeezenders, a raison van 180 gulden per persoon.
Het is 23.00 uur wanneer we uit de haven van een gehucht onder Oostende vertrekken, samen met 15 andere belangstellenden. De boot waarin we zitten (Noch de naam van het schip, noch de naam van de kapitein mogen we noemen) is verre van comfortabel en lijkt ook niet van het type 'tegen elk weer bestendig'. Gelukkig dat het windstil is. Er zijn te weinig slaapplaatsen, we moeten het doen met een schuimrubber matras in het vooronder. In elk geval wat. De trip duurt bij elkaar zo'n 24 uur: acht uur heen varen, acht uur op het zendschip inclusief een bezoek aan de piraat 'Laser' en acht uur terug.

Zwaar weer

Op volle zee blijkt het toch niet zo windstil als we dachten. De boot beukt en stampt op de golven, gezichten worden groen. Diederik van der Veeke, een Belg, is er het slechtst aan toe. Hij zit bijna vanaf het moment dat hij aan boord is gestapt op het achterdek. Zwaar zeeziek. Steeds wanneer we naar zijn toestand informeren, antwoordt hij 'Het zelfde.' En dat is niet best. Voor ons brengt de meegebrachte fles whisky uitkomst. We slapen de slaap der dronkaards en worden pas wakker als de anderen op het dek naar de mast staan te staren van het zendschip, dat in de verte is opgedoemd.
We worden verwelkomd door een van de discjockeys van Radio Monique, Ad Roberts (30). Hij geeft ons een VIP-behandeling en we komen tijdens een rondleiding en dank zij een groot aantal videotapes alles te weten wat zich in het 21-jarige bestaan van Radio Caroline heeft afgespeeld.
Jarenlang was het populaire station Mi Amigo de zender waarop Caroline financieel dreef. Eind zeventiger jaren ging deze echter ter ziele en daarmee ook Caroline. In '83 ging het op Engeland gerichte Caroline opnieuw de lucht in, maar zonder al te veel succes. De programma's waren slecht te ontvangen en er kwam onvoldoende advertentiegeld binnen om de investeerders tevreden te stellen. Aangezien er nog wat ex-medewerkers van Mi Amigo werkloos rondliepen en er plannen waren om een station te starten dat reclame voor een winkelketen zou gaan maken, besloot men de handen ineen te slaan en nog een zeezender te beginnen, gericht op het Nederlandse en Vlaamse publiek. Ja-▷

Justitie wil de zender zo snel mogelijk ontmantelen

De reisorganisator in de kombuis. Een 'warme hap' voor zieke gasten.

ren geleden waren er voor tienduizenden guldens bandopnamen gemaakt onder de naam Radio Monique. Die werden uit de kast gehaald en een nieuwe piraat was geboren.
De investeerders, ondergebracht in het in Spanje gevestigde 'Music Media International', moesten nog wat organisatorische en juridische knelpunten oplossen, maar de wet bleek genoeg mazen te hebben.
De opzet is eenvoudig: alle advertenties lopen via het moederbedrijf in Spanje en worden vervolgens uitgezonden via Radio Benidorm. Bij die zender koopt men ook banden met daarop programma's van discjockeys als Tony Berk en Joost den Draaier, maar hoe die banden helemaal bij Radio Monique voor de Engelse kust terechtkomen, ja, dat is ook de betrokkenen een 'raadsel'...
Officieel weten Tony Berk en Willem van Kooten van niets. In een interview met Aktueel zei Van Kooten onlangs: 'Wij maken bandjes voor een cassetteservice. Ik kan er niets aan doen dat ze bij een zeepiraat terecht komen en worden gedraaid.' Rouwig zijn Berk en Van Kooten niet over de activiteiten van Radio Monique. Nederlandstalige platen, die in Hilversum weinig of totaal niet aan bod komen, worden door Monique veelvuldig gedraaid en zo zeer goed verkocht.
Van Kooten en Berk hebben ieder een eigen produktiemaatschappij die hierdoor gouden tijden doormaken. 'Ik kwam in Hilversum al in de tipparade binnen, terwijl mijn plaat nog nooit op de Nederlandse radio geweest was,' verklaarde George Baker onlangs in een dagbladinterview.
Radio Monique draaide de plaat wel twintig maal per dag. Ook andere artiesten, zoals The Cats en Jantje Koopmans krijgen bij Monique de kans een come-back te maken.

Programmering

Radio Monique heeft de beschikking over zes discjockey's, van wie er meestal maar twee op het schip zijn. Twee weken erop, twee weken eraf. De programmavoering wijkt niet zo veel af van die van Veronica vroeger. Men maakt gebruik van de zogenaamde horizontale programmering. Ieder programma komt elke dag op hetzelfde uur terug. Zo kunnen de luisteraars zonder moeite onthouden wanneer hun favoriete programma op de radio is. En zo wordt er een band gekweekt met het publiek, in tegenstelling tot Hilversum, waar de programmering door elkaar loopt. Daar kan het gebeuren dat je bij het wakker worden opeens de galmende stem van een dominee op de wekkerradio hoort.
Ook de nieuwsvoorziening komt aan bod. Radio Monique volgt de actualiteiten op de voet en jaagt zelfs op primeurs. 'Het is ons al verschillende malen gelukt het nieuws eerder te brengen dan grote persbureau's als het ANP of omroepen als de BBC. Dat is wel kicken,' aldus Ad Roberts.
Hij reageert een beetje boos als we het hebben over een 'illegale zender'. 'Er is niets illegaals aan. We zijn in Spaanse loondienst en krijgen iedere maand netjes ons loon op de giro. Volgens mijn informatie is er een vrouw eigenaresse van het bedrijf, maar die heeft zich hier nooit laten zien. Hoe de organisatie precies in elkaar zit weet ik ook niet. Er is niemand die ons instructies geeft over de programmavoering en financieel zal het ook wel goed zitten want er komen steeds meer adverteerders bij.
Volgens Ad heeft de Justitie er van alles aan gedaan om achter de namen van de eigenaars te komen. Ze willen zo snel mogelijk het station ontmantelen. 'Ik word al jaren geschaduwd,' zegt hij lachend. 'Ze weten alles van me, waar ik woon, in welke kroeg ik mijn pilsje drink en welke relaties ik onderhoud. Daarom ben ik ook niet bang om in de publiciteit te treden en mij te laten fotograferen. Ze kunnen me niets maken zolang ik aan land geen programma's maak. Justitie krijgt absoluut geen vat op me.'
Niettemin moeten de aan land opgenomen banden wel aan boord gebracht worden. En dat is wel wettelijk verboden. Justitie tracht die banden dan ook steeds weer te onderscheppen. Als het schip bevoorraad wordt cirkelen er regelmatig helicopters rond de boot. Ingrijpen is echter heel moeilijk. Er komen zoveel scheepjes langszij, dat het heel problematisch is uit te vinden op welk schip de banden zitten.
Dat gaat nu veranderen. De Britse minister Neil Brittain heeft hoogstpersoonlijk het startsein voor een nieuwe aanpak gegeven. De zeezenders staan nu onder permanente bewaking. Ieder schip dat iets aflevert bij de Ross Revenge komt op de foto. Zodra die schepen in een Engelse haven afmeren krijgen ze politie aan boord voor controle. De kans om gepakt te worden wordt hierdoor veel groter en zal veel schippers afschrikken.
Volgens minister Korthals Altes van Justitie is het niet mogelijk om de Rijkspolitie te water opdracht te geven in samenwerking met de marine de zendschepen op te brengen naar een haven. Wel is het mogelijk om de adverteerders aan te pakken. Maar of dit zal gebeuren is bij Justitie nog onduidelijk.
Het werken op een illegale zeezender lijkt heel spannend, maar is dat totaal niet. De discjockey's zijn blij als er eens een paar bezoekers komen, want verder is er aan boord niet veel te beleven. Slapen. TV kijken, eten. Twee weken lang met een handjevol mensen op een schip zitten valt dan ook niet mee. Het enige wat nog een beetje afleiding geeft is de bond. Raffles is een bastaardherder die ooit uit een Spaanse haven is 'gevist'. Zijn eigenaar had hem daar met een steen om z'n nek ingeworpen. Maar Raffles weigerde te verdrinken en vond op het schip een nieuw tehuis met een groot aantal zorgzame bazen.
Het schip is niet wat wij 'van alle gemakken voorzien' zouden noemen. De grootste ruimte wordt ingenomen door de studio's van Radio Caroline en Radio Monique, de plaatotheek en de machinekamer. Er is wel een badkamer, met warm water. De ingewikkelde zendinstallatie staat in het ruim. 'Er is permanent een kapitein aan boord,' vertelt Ab Roberts. 'Zonder kapitein ben je strafbaar. Het schip kan, als dat nodig mocht zijn, binnen een half uur wegvaren.'
Na een fotoserie op het dek maken we ons op voor een bezoek aan het zendschip Laser.

Windkracht 7

Maar... er steekt plotseling een harde wind op. 'Windkracht 7,' meldt de radio. Ons vissersbootje deint op en neer op de schuimende golven en de gezichten van de fans beginnen angstige trekken te vertonen. 'Het weer laat een bezoek aan Laser niet toe,' zegt de kapitein, 'jullie kunnen beter richting huis koersen.'
Op hetzelfde moment rent Diederik van der Veeke naar buiten om over te geven. Maar hij is niet de enige die zich beroerd voelt en voor wie de kolkende zee te veel wordt. Een van de andere fans verschanst zich op het toilet - hij durft en wil de terugreis niet aanvaarden.
Via een wankel touwladder moeten we weer aan boord van ons schip zien te komen. 'Er is weleens een iemand tussen de twee schepen verpletterd,' vertelt iemand ons, terwijl het water om ons heen spat. We lachen zuur.
Intussen is de 'toiletganger' door drie man uit zijn schuilplaats gesleept. Hij wordt in een shocktoestand aan boord gebracht. Dat belooft wat te worden, de terugreis. Ruim tien uur duurt de trip, waarin ook wij alle kleuren van de regenboog aannemen. Toch zouden we het bezoek voor geen goud hebben willen missen.
Dit is toch wel even iets anders dan het cleane Hilversum. De sfeer van een zeezender is op de wal nooit te evenaren. Dat weten ze bij Veronica maar al te goed. Misschien dat de jaloezie bij hen daarom heeft toegeslagen... □